

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายประยูร ปั่นทอง อายุ ๕๔ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๘๕ บ้านหนองคูน้อย หมู่ที่ ๕ ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๘ - ๑๐๑๐๒๔๖



ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร

สินค้าหลัก : ข้าว

พื้นที่เป้าหมาย : ๕๔,๙๓๒ ไร่

เกษตรกรเป้าหมาย : ๕๐๐ ราย

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองคูน้อย หมู่ที่ ๕ ตำบล น้ำคำ อำเภอ ไทยเจริญ จังหวัด ยโสธร

พิกัด : Latitude ๑๖.๐๐๔๘๑ Longitude ๑๐๔.๔๙๗๕๙ X= ๔๔๖๒๔๗ Y = ๑๗๖๙๕๓๒

ฐานการเรียนรู้ :

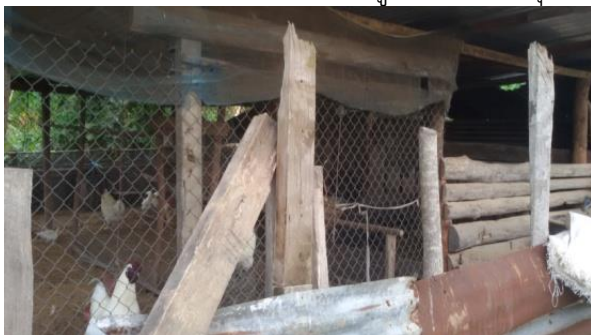
ฐานการเรียนรู้ที่ ๑. การผลิตน้ำหมักชีวภาพจากสารเร่งพด.๒ การผลิตสารไล่แมลงจากสารเร่ง พด.๗ และการผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่ง พด.๑ มีเศษวัสดุเหลือใช้หลายอย่างเช่น เศษผัก ใบไม้ ผลไม้ นำมาทำน้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลง และปุ๋ยหมัก นำมาใช้ในแปลงนา เป็นการรักษาระบบนิเวศในนาข้าวให้สมดุล



ฐานการเรียนรู้ที่ ๒. การใช้ประโยชน์จากตอซังข้าวโดยการเพาะเห็ดฟางเมื่อเก็บเห็ดหมดแล้วก็ปล่อยให้ย่อยสลายเป็นปุ๋ย เป็นการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการที่เรียบง่าย ใช้วัสดุที่เหลือทิ้งในนาข้าวนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ งดการเผาตอซัง



ฐานการเรียนรู้ที่ ๓. การเลี้ยงไก่ไข่ สภาพพื้นที่นาสามารถปล่อยเป็นอิสระได้ การเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองในนา ไก่จะช่วยกินแมลง และข้าววัชพืช เมื่อไก่ปล่อยมูลลงนาก็เป็นปุ๋ยให้ต้นข้าวได้อีกด้วยเช่นกัน



ฐานการเรียนรู้ที่ ๔. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน ใช้มูลเป็ด มูลไก่ และนำฟางข้าวมาหมักเป็นอาหารปลา



แปลงเรียนรู้ : เกษตรกรที่สนใจ สามารถเข้ามาศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามฐานเรียนรู้ต่างๆของศูนย์ฯ เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมในพื้นที่ของตนเอง



๑. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การผลิตข้าวอินทรีย์

๑.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) เศรษฐกิจพอเพียงและ

๒) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๑.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒) การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิต

๑.๔ หลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๑) การเลี้ยงกบ

๒) การขยายพันธุ์ปลาเศรษฐกิจ

๑.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. คือ หลักสูตรการหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- ๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ๒) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่การเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- ๓) เพื่อสร้างความเข้าใจในระบบเกษตรอินทรีย์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ๔) เพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิตข้าวและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เนื้อหาหลักสูตร

- ๑.) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสัตว์น้ำเศรษฐกิจ
- ๒) การเตรียมบ่อเลี้ยงปลาและการให้อาหาร
- ๓) การผลิตอาหารสัตว์น้ำจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- ๑) การสาธิตในแปลงเรียนรู้จริงของ ศพก. หลัก
- ๒) ฝึกปฏิบัติ เรื่องการขยายและอนุบาลสัตว์น้ำ ร่วมกับเกษตรกรต้นแบบ
- ๓) แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนปัญหาและแนวทางปรับปรุงแต่ละพื้นที่
- ๔) ถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในนาข้าว เพื่อเพิ่มรายได้



๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เกษตรกรต้นแบบมีส่วนร่วมผ่านกลไกการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการ ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อบูรณาการแนวทางการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมบูรณาการในการจัดทำแผนของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ต่อไป



๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการ ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ เพื่อบูรณาการแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในพื้นที่ได้รับทราบความต้องการและช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในระดับอำเภอ

แผนปฏิบัติงาน ศพก.รายแปลง

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๖๗			ปี ๒๕๖๘								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑.พัฒนาแปลงเรียนรู้												
๑.๑ ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ										←→	←→	←→
๑.๒ จัดทำโครงการสนับสนุนงบประมาณ											←→	←→
๑.๓ ปรับปรุงแปลงเรียนรู้ ศพก.เครือข่าย											←→	←→
๒.พัฒนาฐานเรียนรู้												
๒.๑ พัฒนาฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง							←→	←→	←→	←→	←→	←→
๒.๒ พัฒนาฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว								←→	←→	←→	←→	←→
๒.๓ พัฒนาฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ									←→	←→	←→	←→
๓. พัฒนาบริเวณ ศพก.												
๓.๑ พัฒนาอาคารศูนย์เรียนรู้					←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
๓.๒ พัฒนาบริเวณด้านหน้าทางเข้าศูนย์เรียนรู้					←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
๓.๓ พัฒนาป้ายแสดงจุดต่างๆ						←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→



ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ครอบครัวดั้งเดิมประกอบอาชีพหลักคือการทำเกษตร และได้ยึดเป็นอาชีพ ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาตั้งแต่บรรพบุรุษ จนกระทั่งปัจจุบันทำนาในพื้นที่ของตนเอง มีประสบการณ์ในการทำนาเป็นอย่างดี และมีการต่อยอดด้านประมง เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและให้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

๒) สิ่งที่ยากพัฒนา/ปรับเปลี่ยน หรือสร้าง ศพก.ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ “สินค้าเกษตรนวัตกรรม” เช่น การผลิตชีสจากข้าว (ชีส คือ วัตถุดิบที่ใช้สำหรับประกอบอาหารของชาวตะวันตก) การผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน การผลิตสารดูดความชื้นจากแกลบ โดยคัดเลือก ศพก.ที่มีศักยภาพ และสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาดูงาน ประสานเรื่องการนำองค์ความรู้สู่การพัฒนาเป็นธุรกิจ

๒.ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๒-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) มะนาว ปลูกตามขอบบ่อปลา และคันนา จำนวน ๒๐๐ ต้น

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิลแปลงเพศ จำนวน ๕,๐๐๐ (ตัว)

๒.๒) ปลานิล จำนวน ๑๐,๐๐๐ (ตัว)

๒.๓) ปลาตะเพียน จำนวน ๑๐,๐๐๐ (ตัว)

๒.๔) กบ จำนวน ๕,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว จำนวน ๒ (ตัว)

๓.๓) ไก่พื้นเมือง จำนวน ๕๐ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) รถไถและรถเกี่ยว เป็นเงิน ๑,๘๕๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๓๘๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าแรงหว่านข้าว เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าแรงตนเอง เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๖๓๐ บาท/ไร่

รายได้ ๔,๘๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -

เฉลี่ยรายได้วันละ -บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ - บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปลา และสัตว์น้ำอื่นๆ

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๒,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ คือ ข้าวอินทรีย์

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- ได้รับความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากการอบรม ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่าย
- สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรไปใช้ปรับปรุงการผลิต ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และคุณภาพสินค้า
- มีโอกาสทดลองและปรับใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่จริง
- สร้างความน่าเชื่อถือ และโอกาสในการขยายเครือข่ายด้านการเกษตร

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- ได้เข้ามาเรียนรู้เทคนิคการผลิตที่ถูกต้อง ผ่านการฝึกอบรมและดูงาน
- สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และเพิ่มคุณภาพ
- มีพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
- เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุน และเทคโนโลยีการเกษตรได้ง่ายขึ้น

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่เป็นรูปธรรม และใช้ได้จริงกับสภาพพื้นที่
- เกิดการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรของทั้งชุมชน ทำให้มีมาตรฐานและตลาดรองรับมากขึ้น
- ปรับเปลี่ยนจากปลูกข้าวแบบเคมีเป็นแบบการผลิตแบบอินทรีย์เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- เกิดความสามัคคีและเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนทั้งในและนอกภาคเกษตร



๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) ลดการใช้สารเคมีสังเคราะห์

ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุในท้องถิ่น ลดการปนเปื้อนสารเคมีลงสู่ดิน น้ำ และอากาศ ลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของเกษตรกรและชุมชน

๒) ปรับปรุงบำรุงดินอย่างยั่งยืน

- ใช้การไถกลบตอซังข้าวแทนการเผา
- ใช้เทคนิคการปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง ถั่วพราง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
- ส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินมีชีวิตและสามารถฟื้นตัวได้ตามธรรมชาติ

๓) ใช้เทคโนโลยีชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ผลิตสารไล่แมลงจากสมุนไพร แทนการใช้สารกำจัดศัตรูพืช
- ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดโรคพืช

๔) การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ในแปลงนา

- นำฟางข้าวและตอซังมาทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ ลดการเผาและลดฝุ่น PM๒.๕
- ใช้ซังข้าวเป็นวัสดุคลุมดิน ลดการระเหยของน้ำและการเติบโตของวัชพืช

๕) ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ

- ปล่อยให้มีพื้นที่ริมคันนาสำหรับพืชและสัตว์ท้องถิ่น เช่น กบ ปลา แมลงที่เป็นประโยชน์
- ปลูกพืชหลากหลายชนิดหมุนเวียนเพื่อป้องกันการระบาดของโรคและแมลง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) อนุรักษ์ดิน

- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินไม่เสื่อมสภาพเร็ว
- เพิ่มอินทรีย์วัตถุจากปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และเศษพืช ช่วยให้ดินร่วนซุย อุ้มน้ำดี

๒) อนุรักษ์น้ำ

- ลดการปนเปื้อนสารเคมีในแหล่งน้ำ
- รักษาคุณภาพน้ำในคลอง หนอง บึง ที่ใช้หล่อเลี้ยงระบบนิเวศ
- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เช่น การนำมาเลี้ยงสัตว์น้ำ เพิ่มอินทรีย์วัตถุ

๓) อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

- เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำ สัตว์บก และศัตรูธรรมชาติ
- ฟื้นฟูความสมดุลของวงจรธรรมชาติในนาข้าว

๔) ลดมลพิษและก๊าซเรือนกระจก

- ลดการเผาพื้นที่ทำการเกษตร
- ใช้วิธีจัดการวัชพืชและศัตรูพืชแบบชีวภาพแทนการใช้สารเคมีสังเคราะห์

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่เกษตรของตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ทั้งด้านชนิดพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ระบบนิเวศในนาข้าว ลักษณะดิน น้ำ และภูมิอากาศ รวมถึงปัญหาและข้อจำกัดในการผลิตทางการเกษตร รู้จักเลือกใช้พันธุ์ข้าวอินทรีย์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสามารถปรับวิธีการเพาะปลูกให้สอดคล้องกับฤดูกาลและสภาพอากาศในแต่ละปี เข้าใจโครงสร้างเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนข้อมูลด้านตลาดและความต้องการของผู้บริโภค ทำให้สามารถวางแผนการผลิต การแปรรูป และการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงานและเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

สำหรับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอค้อวัง ได้ให้บริการเกษตรกรผู้ที่สนใจได้เข้ามาเรียนรู้ ตามฐานเรียนรู้ และให้ใช้ศาลา ศพก. ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาใช้การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องราวร้องเรียนในพื้นที่

ปัญหาทางการเกษตรสามารถมาปรึกษาคณะกรรมการในการให้คำแนะนำก็จะช่วยกันแก้ไขปัญหา หากไม่สามารถดำเนินการได้จะประสานเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องดินก็ประสานกับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน เรื่องสัตว์น้ำก็จะประสานกับเจ้าหน้าที่ประมงอำเภอ ด้านปศุสัตว์จะประสานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ หรือเรื่องพืชก็จะประสานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด กรมข้าว กรมวิชาการเกษตร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการแจ้งข่าวของนักส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นจุดที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าไปดำเนินการส่งเสริมการผลิต ทั้งพืช สัตว์ ประมง ฯลฯ ให้บริการทางวิชาการ และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่เกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอค้อวัง ได้ดำเนินการขยายผลองค์ความรู้ผ่านการทำเป็นแบบอย่างให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้แปลงข้าวอินทรีย์ต้นแบบเป็นพื้นที่สาธิต และเปิดให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน รวมถึงให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติแก่เกษตรกรทั้งในและนอกชุมชน เกษตรกรที่ได้เข้ามาเรียนรู้สามารถนำเทคนิคและกระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์ไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเอง ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากระบบเคมีสู่ระบบอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี เพิ่มคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิต อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนและสร้างรายได้ที่มั่นคงขึ้น ผลลัพธ์คือเกิดการยกระดับมาตรฐานการผลิตข้าวในชุมชน เกิดเครือข่ายความร่วมมือ และขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

จัดเวทีประชุม/ประชาคม ร่วมกับผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐ เพื่อระดมความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาการเกษตร เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด และนวัตกรรมเกษตร ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ประสานงานและบูรณาการแผนงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยี มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม สาธิต และศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพเกษตรกรและเยาวชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อบริหารจัดการการผลิตและผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ การเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนงานของศูนย์ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานที่กำหนด ประสานงานและส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเกษตรสู่เกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร นอกจากนี้ ยังเป็นตัวแทนศูนย์ในการประชุมและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและเกษตรกร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนางานเกษตรในชุมชน โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ทำให้เกิดการปรับปรุงวิธีการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สามารถปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรที่ใช้สารเคมีนำไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. เป็นสมาชิกสภาจังหวัดยโสธร เขต ๑ อำเภอไทยเจริญ (สจ.)

๒. ครูบัญชีอาสาประจำตำบลน้ำคำ

๓. ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

อุทิศเวลา แรงกาย และทรัพยากรส่วนตัวเพื่อพัฒนางานเกษตรในชุมชน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีการผลิตข้าวอินทรีย์แก่เกษตรกรโดยไม่หวังผลตอบแทน สนับสนุนกิจกรรมสาธารณะและโครงการพัฒนาชุมชน ร่วมแก้ปัญหาและขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรร่วมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และเครือข่าย เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนและสังคม

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

มุ่งมั่นพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัย ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ตอบแทนคุณแผ่นดิน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย(ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) นายอนุศิษฐ์ ศรีชนะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ประธานคณะทำงาน
- ๒) นายประยงค์ศักดิ์ ศรีโคตร ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ คณะทำงาน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑) การวางแผนถอดบทเรียน

- กำหนดวัตถุประสงค์
- ระบุประเด็นที่จะเก็บข้อมูล
- คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย (เกษตรกรต้นแบบ / ผู้เกี่ยวข้อง)
- ลงพื้นที่เก็บข้อมูลการถอดบทเรียน

๒) การเก็บข้อมูล

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview): เพื่อรับฟังประสบการณ์ตรงและมุมมองส่วนบุคคล
- เรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling): ถ่ายทอดเรื่องราวความสำเร็จและแรงบันดาลใจ
- แบบสอบถาม (Questionnaire): เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลพื้นฐาน

๓) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

- AAR (After Action Review): เพื่อทบทวนสิ่งที่ทำ สิ่งที่ได้ผล และสิ่งที่ควรปรับปรุง
- Most Significant Change (MSC): เพื่อค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด

๔) การสรุปและนำเสนอผลถอดบทเรียน

- ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ
- คัดข้อมูลให้เกษตรกรต้นแบบตรวจสอบ
- จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน
- เผยแพร่การถอดบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

- ข้อมูลบางส่วนของเกษตรกรและกิจกรรมในศูนย์ยังไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทำให้การรวบรวมเพื่อถอดบทเรียนใช้เวลามากขึ้น

- เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจหลายด้านทำให้การนัดหมายคลาดเคลื่อนจากแผน
- เวลาสำหรับลงพื้นที่เก็บข้อมูลมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักและกระบวนการถอดบทเรียน
- การกำหนดหัวข้อและข้อมูลที่ต้องการในการถอดบทเรียนควรมีความชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน